

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmmvla Casvvm Conscientiae De Sacramentis

Gretser, Jacob

Ingolstadii, 1611

Antipharmacum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40295

Antipharmacum.

Ab hac Sectariorum inconstantia & incertitudine, vt liber sis ac tutus, lege & in animum demitte, quæ Bel- larminus disputat lib. 4. de Eucharistia, cap. 13. & 14.

Quæritur VII. Quid sentiendum de illo Lutherano Diacono, qui, vt scribit Lutherus in Colloq. Lat. tit. de Cæremonis, cum consecrare deberet in Missa (Lutherana) hostias, putans incongruum esse dicere, HOC EST CORPVS MEVM, dixit: HÆC SVNT CORPORA MEA. Deinde apud ceteros gloriatus est de sua scientia, dicitans, nisi tam bonus fuisssem Grammaticus, magnam instituissem haresin, & tãtum vnã hostiam consecrasssem. Respondet Lutherus: Huiusmodi multa nebulones in lucem producunt Grammatici, Dialectici, Rhetores scripturam confundentes, sicuti Seruetus, Campanus (Philippus & alij innumeri) Deus suam Ecclesiam conseruet. Bona responsio; Interim tamẽ meminerit Lutherus, hũc tam præclarũ Diaconũ ex sua disciplina p̃diisse.

Quæritur VIII. Num verba Institutionis aliquid valeant, & nonnullam efficacitatem habeant, si proferantur lingua communicaturis ignota, vt latinẽ, apud illos, qui latinam linguam nesciunt.

Respondeo, Lutherum videri aliquãdo existimasse, cœnam nullius aut certẽ exigui momenti esse, si lingua communicaturis ignota, aut tacitẽ, nõ palam & apertẽ, pronũciarentur, nam hinc nata est illa Hungarorũ quorundam petitio ad Lutherum in Colloq. sympos. tit. de sacramento Altaris. *Welche Vngern so zu Witeberg studierten/ Baten/ man wolte ihnen das Sacrament vnder beyder gestalt raichen / weil sie aber nicht teutsch verstanden/ noch die Wort des Abendmals/ so teutsch gesungen worden/ Baten sie/ man wolte ihnen ein sonderlich Abendmal auff lateinisch halten.* Latinus Col-

loquiorum translator ita reddidit Tom. 2. tit. de cœnæ Vngari quidam studiosi petebāt Eucharistiam in Ecclesia VVitebergensi sub utraq; specie, quia vero non intelligerēt Germanicè verba cœnæ, petierunt propriam & peculiarem cœnam, latinè, priuatim. Quid Lutherus? Hoc illis denegauit: quia scirent Christi institutionem, manendum tamen illis esse coram communis Ecclesie ordinatione. Esto; verba non intelligerent, tamen cum scirent veram esse ordinationem, & Christi testamentum, & in Ecclesia VVitebergensi publicè & communiter dari per Verbum in Verbo; ideo nequaquam deberēt sese ab Ecclesia separare. Nam multò tutius esset ipsorum conscientis, & minus scandalosum Ecclesie, si communione publica uterētur, quod deinde obedientes cum gratiarum actione fecerunt.

Antipharmacum.

Etsi Lutherus Vngarorū petitioni nō annuit; nunq̄ tamen hoc vt postularent adducti fuissent, nisi prius ex Lutheri & Lutheranorū doctrina intellexissent, necessarium esse, vt verba cœnæ lingua comunicaturis nota pronūciarentur. Neq; insuetū fuit Lutherō, dogmatis suis contraria & facere & respōdere, & pro varietate tēporis sententiam inconstantissimè mutare. In captiuitate Babylonica optat Lutherus, vt verba Institutionis noto idiomate proferantur: cū ad fidem excitandā referantur. *Vtinā, inq̄t, vt in oculis nostris, aperta altaq; voce pronūciaretur Verbū seu Testamentū (hoc est, verba institutionis) idq; in qualibet populorum lingua, quo fides excitaretur efficacius. Cur enim liceat Gracè & Latinè & Hebraicè Missam perficere, & non etiam Alammannicè, aut alia quacunque lingua?* Hæc doctrina Lutheri fecit, vt qui Germanicā cœnam non intelligebant; latinam poscerent. Beza quoq; quæst. 90. vult verba cœnæ clarè & lingua nota recitari, satis indicans cœnam non valere, vbi hoc omittitur.

Luth. in Formula Missæ,
Tom. 2. Lat.
VViteb.

Quæ-